

Warszawa, 07-03-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.070.3.2024.MM

Pan

Radosław Sikorski

Minister Spraw Zagranicznych

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

uprzejmie dziękuję za przekazanie informacji o stanie prac nad procedurą wyłaniania kandydatów z ramienia Polski na urząd sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Kwestia ta jest niewątpliwie kluczowa dla należytego funkcjonowania systemu ochrony praw człowieka i dlatego pozostaje w stałym zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich. Podjęcie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych działań mających na celu szybkie i skuteczne wyłonienie polskich kandydatów na urząd Sędziego ETPC jest konieczne. Pragnę docenić uwzględnienie wielu dotychczasowych postulatów dotyczących procedury wyłaniania kandydatów podnoszonych w ostatnich latach m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich i organizacje pozarządowe. Chciałbym również zadeklarować osobisty udział w pracach Zespołu do spraw wyłonienia kandydatów z ramienia Rzeczypospolitej Polskiej na urząd Sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zaplanowanych na maj 2024 r.

W nawiązaniu do dyskusji, która odbyła się podczas roboczego spotkania w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w dniu 5 marca 2024 r., przedstawiam poniżej kilka uwag dotyczących projektu nowego zarządzenia Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie powołania Zespołu do spraw wyłonienia kandydatów z ramienia Rzeczypospolitej Polskiej na urząd Sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

(dalej jako: zarządzenie) oraz projektu Regulaminu wyłaniania kandydatów z ramienia Rzeczypospolitej Polskiej na urząd Sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako: regulamin).

Jako właściwe ocenić należy dążenia MSZ do zapewnienia zróżnicowanego składu Zespołu wyłaniającego kandydatów poprzez włączenie w jego skład osób wskazanych przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk, Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej. Zwracam jednak uwagę, że w zaproponowanym kształcie większość składu zespołu miałaby być wskazywana przez organy administracji rządowej, tj. Ministra Spraw Zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości i ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Zasadne byłoby rozważenie zwiększenia udziału członków wskazywanych przez inne podmioty niż organy władzy wykonawczej. Celowe byłoby również doprecyzowanie kryteriów wskazywania kandydata do zespołu określonych w § 3 ust 4 projektowanego zarządzenia tak, aby zagwarantować faktyczny udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach Zespołu, co jest zgodne z intencją MSZ. Obecnie Prezesi NRA i KRRP mogą bowiem wskazać osobę posiadającą doświadczenie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednak niebędąca ich członkiem.

Refleksji wymaga też kwestia transparentności procedury wyłaniania kandydatów. Za korzystne należy uznać zorganizowanie wysłuchania publicznego wyłonionych przez Zespół kandydatów. Warto by doprecyzować w Regulaminie, że wysłuchanie odbywa się obligatoryjnie wraz ze wskazaniem sankcji dla kandydatów, którzy odmówią w nim udziału, np. w postaci skreślenia z listy kandydatów. Niewątpliwie jednak korzystne z punktu widzenia zasady jawności byłoby stworzenie w regulaminie podstaw prawnych do zorganizowania fakultatywnego wysłuchania publicznego również na wcześniejszym etapie procedury poprzedzającym rozmowy kwalifikacyjne przeprowadzane przez Zespół. Za wart poparcia należy uznać także postulat jak najszerszego informowania o przebiegu procedury wyłaniania kandydatów przy jednoczesnym zachowaniu zasady poufności rozmów kwalifikacyjnych i równych szans dla kandydatów.

Moje wątpliwości budzi też sposób weryfikacji wymagania stawianego kandydatom w § 2 ust. 1 pkt 11 Regulaminu – tj. wymogu zdolności, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków Sędziego. Regulamin nie przewiduje w tym zakresie złożenia oświadczenia przez kandydata, a weryfikacja tak niejasno określonego wymagania przez Zespół mogłaby się wiązać z ujawnieniem danych wrażliwych i naruszeniem prawa do prywatności kandydata.

W związku z powyższym działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r., poz. 1058), przedstawiam Panu Ministrowi powyższe uwagi. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o informowanie mnie o dalszych etapach prac w niniejszej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Artur Harazim

Dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

DPT.Sekretariat@msz.gov.pl